

پژوهش‌نامه‌ی آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان

(علمی- پژوهشی)

سال سوم، شماره‌ی اول (پیاپی ۶)، بهار ۱۳۹۳

خطاهای نحوی تالشی‌زبان‌ها در کاربرد زبان فارسی

مجتبی منشی‌زاده

دانشیار زبان‌شناسی - دانشگاه علامه طباطبائی

کیومرث خان‌بابازاده

دانشجوی دکتری ادبیات فارسی - دانشگاه گیلان

چکیده

در حوزه‌ی فراگیری زبان دوم، همواره این فرضیه وجود داشته است که زبان‌آموزان، عناصری از زبان مادری خود را در زبان دوم به‌کار می‌گیرند. در پی این فرضیه، نظریه‌های زیادی نیز مطرح شده است که این پژوهش با توجه به نظریه‌ی «تحلیل خطا» به بررسی خطاهای نحوی ۱۳۳ دانش‌آموز تالشی‌زبان مقاطع سوم، چهارم و پنجم ابتدایی روستاهای عنبران بالا و پایین شهرستان نمین استان اردبیل در نگارش به زبان فارسی پرداخته است. بدین منظور، انواع خطاهای دستوری از متن‌های نگارش یافته توسط دانش‌آموزان تالشی‌زبان استخراج شده و سپس با بررسی خطاها، دلایل و منابع ایجاد خطا مورد تحلیل و واکاوی قرار گرفته تا مشخص شود خطاها در چه مواردی و به چه دلایلی ایجاد شده‌اند. مبنای نظری این واکاوی، دسته‌بندی کورد (۱۹۷۵) بوده است که اعتقاد دارد خطاها، بر پایه‌ی منابع ایجاد خطا، به سه دسته‌ی «خطاهای بین‌زبانی»، «خطاهای درون‌زبانی» و «خطاهای آموزشی» تقسیم می‌شوند. داده‌های به دست آمده از تحلیل خطاهای دانش‌آموزان تالشی‌زبان نشان داد که انواع خطاهای نحوی در نوشتار این زبان‌آموزان وجود دارد، ولی تعداد «خطاهای آموزشی» نسبت به دیگر خطاها بیشتر است. در میان انواع خطاهای تفکیک‌شده، خطاهای «عدم مطابقت شناسه‌ی فعل با فاعل (نهاد)»، به‌ویژه در میان خطاهای آموزشی، بیشتر از دیگر انواع خطاها بوده است؛ یافته‌های این پژوهش علاوه بر آن که توصیفی از خطاهای تولید شده توسط دانش‌آموزان تالشی‌زبان را ارائه می‌دهد، می‌تواند بر ضرورت بهبود و اصلاح روش‌های تدریس و منابع آموزشی مانند کتاب‌های آموزش زبان فارسی تأکید نماید تا از این طریق شاهد کاهش خطاهای آموزشی نیز باشیم.

کلیدواژه‌ها: تحلیل خطا، خطاهای بین‌زبانی، خطاهای درون‌زبانی، خطاهای آموزشی

تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۱۳۹۳/۳/۱

kkaumarth@yahoo.com

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۲/۱۰/۱۳

رایانشانی نویسنده مسئول (کیومرث خان‌بابازاده):

۱. مقدمه

دانش‌آموزان غیرفارسی‌زبان ایرانی، علاوه بر آن که در زمینه‌ی یادگیری زبان فارسی به‌عنوان زبان رسمی ایران با چالش‌هایی مواجه هستند، در یادگیری دروس مدرسه در مقاطع مختلف، به‌ویژه در مقطع ابتدایی نیز به خاطر این که آموزش به زبان فارسی انجام می‌شود، مشکلاتی جدی را تجربه می‌کنند. یکی از دلایل سختی یادگیری زبان فارسی برای این دسته از دانش‌آموزان آن است که پیش از آغاز دوران تحصیلی‌شان، به زبان فارسی صحبت نمی‌کنند و آشنایی چندانی با این زبان ندارند؛ همچنین، شاید بتوان افت تحصیلی احتمالی دانش‌آموزان غیرفارسی‌زبان را ناشی از آن دانست که همه‌ی دانش‌آموزان ایرانی (فارسی‌زبان یا غیرفارسی‌زبان)، در طول دوران تحصیل خود ناگزیر هستند که آموزش‌های لازم را به زبان فارسی ببینند؛ در نتیجه، با توجه به آشنایی ناچیز یا عدم آشنایی دانش‌آموزان غیرفارسی‌زبان با زبان فارسی، آنها علاوه بر مشکلات احتمالی در یادگیری محتوای دروس، با مشکلی دیگر به نام زبان تدریس نیز دست به گریبان خواهند شد. از این‌رو، انجام پژوهش‌هایی در زمینه‌ی فرایند یادگیری زبان فارسی توسط دانش‌آموزان غیرفارسی‌زبان، و یافتن ریشه و منشأ خطاهای زبانی آنها، می‌تواند به ارتقا و بهبود این یادگیری منجر شود. پژوهش‌ها در حوزه‌ی شیوه‌ها و راهکارهای آموزش زبان فارسی، با در نظر داشتن شباهت‌ها و تفاوت‌های زبان فارسی و زبان مبدأ (که در این پژوهش زبان تالشی می‌باشد) به پیشبرد مقاصد و برنامه‌های آموزشی کلان از این طریق کمک شایانی می‌کند که با توجه به نتایج این گونه پژوهش‌ها می‌توان به راهکارهایی آموزشی دست یافت و با ارائه‌ی این راهکارها، به نهادها و مراکز آموزشی در جهت تألیف منابع آموزشی مناسب و پیشبرد هدف‌های آموزشی یاری رساند تا کیفیت آموزش، به‌ویژه آموزش به دانش‌آموزان غیرفارسی‌زبان ارتقا یابد و آنها نیز همچون دانش‌آموزان فارسی‌زبان با مشکل زبان تدریس مواجه نباشند. پژوهش حاضر نیز در همین راستا به بررسی خطاهای نحوی دانش‌آموزان تالشی‌زبان در زمینه‌ی نوشتن به زبان فارسی می‌پردازد. در این پژوهش تلاش می‌شود به پرسش‌های زیر پاسخ داده شود:

۱) خطاهای نحوی دانش‌آموزان تالشی‌زبان در نگارش متن به زبان فارسی، بیشتر در چه زمینه‌ای رخ می‌دهد؟

۲) عمده‌ترین منشأ خطاهای آنها چیست؟

۳) در آموزش زبان فارسی به دانش‌آموزان تالشی‌زبان، چه مواردی باید بیشتر مورد توجه قرار بگیرد؟

متناظر با پرسش‌های فوق، فرضیه‌های زیر نیز مطرح گردید:

۱) خطاهای نحوی تالشی‌زبان‌ها از هر سه نوع خطاهای درون‌زبانی، بین‌زبانی و آموزشی است و از این میان، به علت تفاوت دو زبان در مطابقت نهاد و فعل، خطای مطابقت فاعل و فعل، بیشتر از دیگر موارد رخ می‌دهد.

۲) عمده‌ترین دلیل ایجاد خطاها، تأثیر زبان مادری است.
۳) به نظر می‌رسد باید روش‌های آموزشی و موارد ناشی از تداخل زبان اول در زبان دوم، به‌ویژه در زمینه‌ی مطابقت فاعل با فعل، بیشتر مورد توجه باشند تا از بروز خطاها جلوگیری شود.

۲. پیشینه‌ی پژوهش

در زمینه‌ی زبان‌شناسی مقابله‌ای و تجزیه و تحلیل خطاهای نحوی و یا صرفی تالشی زبان‌ها، هیچ گونه پژوهشی انجام نشده و تمامی پژوهش‌های صورت گرفته درباره‌ی زبان تالشی صرفاً زبان‌شناختی هستند. ولی در ارتباط با دیگر زبان‌ها و گویش‌های ایرانی، پژوهش‌هایی در قالب پایان‌نامه صورت گرفته است. ستاری گل‌باغی (۱۳۸۰) خطاهای واژگانی لک‌زبان‌ها را بررسی کرده و بیشترین خطاها را ناشی از تداخل زبان مادری دانسته است. اکبرپور (۱۳۸۱) خطاهای نوشتاری زبان‌آموزان مازندرانی را بررسی کرده و بیشترین خطاها را ناشی از راهبردهای ارتباطی دانسته است. درست‌کار (۱۳۸۷) خطاهای نحوی ترک‌زبان‌ها را در مقطع دبیرستان مورد بررسی قرار داده و بیشترین خطا را مربوط به مواد آموزشی می‌داند. احمدیان (۱۳۸۳) با بررسی خطاهای نوشتاری دانش‌آموزان کردی زبان مهاباد، زبان مادری را از منابع اصلی خطاهای زبانی محسوب کرده است. کاظمی (۱۳۸۴) خطاهای نحوی لک‌زبان‌ها را بررسی کرده و پربسامدترین خطاها را ناشی از روش‌ها و مواد آموزشی دانسته است. البته شایان ذکر است که در دیگر زبان‌ها نیز پژوهش‌های مشابهی انجام شده است.

۳. مبانی نظری

فرایز (۱۹۴۵) که «تحلیل مقابله‌ای»^۱ را پایه‌گذاری کرده است چنین می‌گوید که «کارآمدترین مواد آموزشی منابعی هستند که بر پایه‌ی بررسی علمی زبان دوم و بر پایه‌ی سنجش و توصیف زبان اول پایه‌ریزی می‌شوند». چند سال بعد آدو (۱۳۶۷) گفته‌ی فرایز را به صورت زیر اصلاح کرد: «افراد تمایل دارند ساخت‌ها و معنی‌ها و توزیع آنها را از زبان مادری و فرهنگ بومی به زبان و فرهنگ خارجی انتقال دهند» (آدو، ۱۳۶۷: ۱۴-۱۳).

تحلیل مقابله‌ای، مقایسه‌ی نظام‌مند ویژگی‌های خاصی از دو یا چند زبان است که هدف آن گردآوری اطلاعات برای آموزگاران و نویسندگان کتاب‌های درسی است تا در تهیه‌ی مواد آموزشی و تدوین روش‌های کلاسی مورد بهره‌برداری قرار گیرد (فیزیک، ۱۹۸۰: ۱۹۵).

1. contrastive analysis

تحلیل مقابله‌ای این فرضیه را پیش رو دارد که یادگیرندگان زبان دوم، ویژگی‌های زبان اول را به زبان دوم انتقال می‌دهند. «زبان‌شناسان ساخت‌گرا و روان‌شناسان رفتارگرا معتقد هستند که عادت‌های زبان بومی که در دوران کودکی به‌عنوان بخشی از فرایندهای رشدی فرا گرفته می‌شوند، با فراگیری عادت‌های زبان دوم که معمولاً با زبان بومی کاملاً تفاوت دارند، تداخل پیدا می‌کنند و زبان‌آموزان ویژگی‌های زبان اول را به زبان دوم انتقال می‌دهند» (کشاورز، ۱۹۹۴: ۵-۴).

به دلیل نارسایی‌های تحلیل مقابله‌ای در آموزش و انتقادهای مکرر صاحب‌نظران در این زمینه، پایه‌های این نظریه سست شد و این امر صاحب‌نظران را بر آن داشت که به دنبال راهکاری نوین باشند. از این پس بود که «تحلیل خطا»^۱ پا به عرصه‌ی وجود گذاشت.

در این خصوص کشاورز (۱۹۹۴: ۴۲) چنین می‌گوید که «کاستی‌های تحلیل مقابله‌ای در تبیین خطاهای زبان‌آموزان، پژوهشگران را وادار کرد که به دنبال روشی باشند تا هم از لحاظ فکری قابل دفاع باشد و هم از لحاظ آموزشی سودمند باشد. این روش که با نظریه‌های یادگیری زبان اول و دوم در ارتباط است *تحلیل خطا* نامیده می‌شود». یول (۱۹۹۴: ۱۵۴) بر این عقیده است که «خطا برای پیشرفت زبان‌آموز مانعی ایجاد نمی‌کند، بلکه سرنخی است برای پیشرفت که از سوی وی انجام می‌شود».

کوردر (۱۹۷۵) انواع خطاها را براساس حوزه‌ی زبانی به سه دسته‌ی «خطاهای بین‌زبانی»، «خطاهای درون‌زبانی» و «خطاهای مربوط به شیوه‌های غلط آموزشی» تقسیم می‌کند.

خطاهایی را که به‌واسطه‌ی تداخل زبان مادری در زبان مقصد ایجاد می‌شود «خطای بین‌زبانی»^۲ می‌نامند. مراحل ابتدایی یادگیری زبان دوم/خارجی تا اندازه‌ای به‌وسیله‌ی انتقال بین‌زبانی توصیف و مشخص می‌شود. در این مراحل، قبل از آن که زبان‌آموز از زبان دوم آگاهی داشته باشد، زبان بومی تنها نظام ارتباطی او است؛ در نتیجه، این گونه خطاهای زبانی نتیجه‌ی انتقال عناصر مختلف زبان مادری در زبان مقصد است. (کشاورز، ۱۹۹۴: ۷۱)

خطاهای «درون‌زبانی»^۳ از تأثیر یک مقوله در زبان مقصد بر روی مقوله‌ای دیگر ناشی می‌شود. انتقال درون‌زبانی به علت «انتقال منفی»^۴ و تداخل متقابل واحدها در درون زبان مقصد، یعنی تأثیر یک واحد در زبان مقصد بر روی واحد دیگر، رخ می‌دهد که به مقوله‌های زیر تقسیم می‌شود:

1. error analysis
2. interlanguage errors
3. intralanguage errors
4. negative transfer

الف) قیاس نادرست: ^۱ کاربرد نادرستِ عنصری خاص در بافت‌های نامناسب از طریق قیاس (ب) تعمیم افراطی: ^۲ گسترش بیش از حد یک قاعده به حوزه‌ای که در آن کاربرد ندارد. (ج) تصحیح افراطی: ^۳ زمانی اتفاق می‌افتد که گویشوران یک گونه‌ی غیرمعیار تلاش می‌کنند از گونه‌ی معیار استفاده کنند، اما دچار افراط می‌شوند و مواردی تولید می‌کنند که در گونه‌ی معیار وجود ندارد. (کشاورز، ۱۹۹۴: ۷۷)

خطاهای درون‌زبانی در نتیجه‌ی گونه‌ی گفتاری و گونه‌ی نوشتاری نیز اتفاق می‌افتند؛ یعنی زبان‌آموز گونه‌ی غیرمعیار را در گونه‌ی معیار به کار می‌برد. کورد (۱۹۷۵) «خطاهای آموزشی» را آن دسته از خطاهایی می‌داند که نتیجه‌ی طرح درس، فنون آموزشی، روش‌های آموزشی کنترل شده در یک متن یا خطاهای آموزگار است.

۴. زبان تالشی

زبان تالشی از زبان‌های ایرانی شمال غربی است که در بخش‌هایی از استان اردبیل و در کرانه‌های جنوب غربی دریای مازندران رایج است و آن را دنباله‌ی یکی از گویش‌های شمال غربی ایران می‌دانند که در دوره‌های گذشته در آذربایجان رواج داشته است (اورانسکی، ۱۳۷۸: ۱۳۹). رضایتی (۱۳۸۶: ۱۸) معتقد است که «تالشی [...] لهجه‌ها و گونه‌های متعددی دارد. از لهجه‌های تالشی می‌توان به لهجه‌های ماسوله‌ای، شفتی، ماسالی، خوشابری، پره‌سری، اسالمی، ریکی، کرکانودی، لوندویلی، عنبرانی، لنکرانی و... اشاره کرد.

۵. روش پژوهش

برای انجام این پژوهش از ۱۳۳ دانش‌آموز پایه‌ی سوم، چهارم و پنجم ابتدایی در روستاهای عنبران پایین و بالا در شهرستان نمین واقع در استان اردبیل از سه مدرسه‌ی سطح ابتدایی موجود خواسته شد تا یک متن به زبان فارسی درباره‌ی عید نوروز بنویسند. برای حفظ آرامش و جلوگیری از تأثیر منفی، و برای طبیعی بودن گردآوری داده‌ها، ضمن ارائه‌ی تذکرات لازم به آموزگار هر کلاس، درباره‌ی حفظ آرامش و دور نگاه داشتن دانش‌آموزان از تنش، آموزگاران شخصاً متون نگارش را از دانش‌آموزان دریافت کردند؛ در ضمن از تداخل عوامل بیرونی و روانی در استخراج داده‌ها و دیگر مراحل پژوهش، جلوگیری به عمل آمد؛ به این

1. false analogy
2. overextension
3. overcorrection

صورت که نگارندگان برای جلوگیری از ایجاد نگرانی در دانش‌آموزان، ضمن توجیه معلم هر کلاس، اخذ انشا از کلاس‌ها را به معلم هر کلاس محول کرد. پس از نگارش متن توسط دانش‌آموزان، خطاهای نحوی دانش‌آموزان در زبان فارسی استخراج شد و این خطاها با توجه به شباهت‌ها و تفاوت‌های نحوی دو زبان فارسی و تالشی و مباحث مطرح شده در بخش مبانی نظری مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

۶. تحلیل داده‌ها

با توجه به داده‌های به دست آمده از متن‌های نگارش‌یافته توسط دانش‌آموزان تالشی‌زبان، هر یک از انواع خطاها در ادامه به صورت جداگانه مورد بررسی قرار می‌گیرد. روش ارائه تا زیربخش ۱،۱،۲،۶ بدین ترتیب خواهد بود: برای هر خطا، یک جدول وجود دارد که در آن، ابتدا جمله یا عبارت حاوی خطا در قسمت (الف) ارائه می‌شود، سپس در قسمت (ب)، صورت صحیح همان جمله به زبان تالشی، و در قسمت (ج) معادل‌نویسی فارسی هر واژه‌ی تالشی موجود در جمله‌ی (ب) می‌آید. در قسمت (د) هم صورت بازسازی شده و صحیح جمله‌ی (الف) به زبان فارسی ارائه می‌شود.

۱،۱،۶. خطاهای بین‌زبانی

در این قسمت، خطاهایی که به دلیل تداخل زبان مادری در زبان دوم حاصل شده‌اند مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. این گونه خطاها شامل تأثیر حروف اضافه و نشانه، تأثیر ضمائر زبان مادری و نیز مطابقت فاعل و فعل، و تداخل نشانه‌های جمع زبان مادری در یادگیری زبان دوم می‌شود.

۱،۱،۶. حروف اضافه

در نمونه خطاهای موجود در جدول‌های (۱)، (۲) و (۳)، مشاهده می‌شود که با توجه به این که حرف اضافه‌ی *bæ* در زبان تالشی معادل «با» و «به» در زبان فارسی است، زبان‌آموز دچار خطا شده و این دو حرف را به تأثیر از زبان مادری به جای همدیگر به کار برده است.

جدول ۱. خطای جایگزینی حرف اضافه

الف	وقتی عید می‌آید من یا مادرم کمک می‌کنم تا فرش‌ها را بشویم.												
ب	Væxti	id	umænæy	az	bæ	əʃtan	nænæ	komæk	kanæm	ta	færʃün	bəʃəʃt	æmün
ج	وقتی	عید	می‌آید	من	به	خودم	مادر	کمک	می‌کنم	تا	فرش‌ها را	بشو	بیم
د	وقتی که عید می‌آید من به مادرم کمک می‌کنم تا فرش‌ها را بشویم.												

جدول ۲. خطای جایگزینی حرف اضافه

* ما یا هم دیگه کمک می‌کنیم تا زودتر این کار را انجام بدهیم.											الف		
æmæ	bæ	yædə	komæk	kanæ	mün	ta	ræ	ən	ku	ænjom	bədæ	mün	ب
ما	به	یکدیگر	کمک	می‌کن	یم	تا	زود	این	کار	انجام	بده	یم	ج
ما به یکدیگر کمک می‌کنیم تا زودتر این کار را انجام بدهیم.											د		

جدول ۳. خطای جایگزینی حرف اضافه

* و در آن جا به پسر دایی خودم بازی کردم.									الف
æyu	m	əʃtan	dayi	zoæ	Ndæ	m	hüæ	ka	ب
آن‌جا	من	خودم	دایی	پسر	با	من	بازی	کرد	ج
در آن جا با پسر دایی خودم بازی کردم.									د

در نمونه خطای بیان شده در جدول (۴)، حرف اضافه‌ی «با» حذف شده و دلیل آن نیز این است که در زبان تالشی در چنین جملاتی از حرف اضافه‌ی پسین «آند» (ændæ) استفاده می‌شود و از آن‌جا که زبان‌آموز به حرف اضافه‌ی پسین توجهی نداشته و یا معادل آن را در فارسی نیافته است، حرف اضافه‌ی جمله‌ی فارسی را حذف کرده است.

جدول ۴. خطای حذف حرف اضافه

* من در عید نوروز پدر و مادرم همکاری می‌کنم.											الف
az	tuʒæ	sur	ændæ	əʃtan	dædæ	nænæ	ændæ	komæ gi	m	kanæ	ب
من	تازه	سال	در	خود	پدر	مادر	با	کمک	من	می‌کن	ج
من در عید نوروز با پدر و مادرم همکاری می‌کنم.											د

۲.۱.۶. حرف نشانه‌ی «را»

در مورد حرف نشانه، چند مورد زیر که به تأثیر از زبان مادری رخ داده است، ارائه می‌شود. در این موارد، با توجه به این که در زبان مادری زبان آموزان، صدای «ə» به صورت حرفی پیوسته برای تعریف و یا حرف نشانه به‌کار می‌رود، زبان‌آموزان این امر را تشخیص ن داده و به تأثیر از زبان مادری حرف نشانه‌ی «را» در جملات فارسی را حذف کرده و در نوشتن به زبان فارسی دچار خطا شده‌اند.

جدول ۵. خطای حذف «را»

*سه روز به عید مانده چهارشنبه سوری می‌گویند.									الف
se	rüž	bæ	id- ə	mande	kül	čušanbæ	n	vonæ	ب
سه	روز	به	عید	مانده	سوری	چهارشنبه	ند	می‌گو	ج
سه روز به عید مانده را چهارشنبه سوری می‌گویند.									د

جدول ۶. خطای حذف «را»

*جان کسانی که تصادف کرده‌اند، نجات می‌دهد.												الف	
čæ	udæm	ün	jun	ə	ki	tæsadif ə	šün	e	kardæ	nəjat	in	donæ	ب
آن	آدم	ها	جان	را	که	تصادف	ند		کرده	نجات	ند	می‌ده	ج
جان کسانی را که تصادف کرده‌اند، نجات می‌دهند.												د	

جدول ۷. خطای حذف «را»

*من به آنها عید تبریک عرض کرد.								الف
man	bæ	(æ)v	Ün	id	tæbrik	ærz	ka	ب
من	به	آن	ها	عید	تبریک	عرض	کرد	ج
من به آن‌ها عید را تبریک عرض کردم.								د

۳،۱،۶. کاربرد ضمائر

در زبان تالشی ضمیر «æv» به معنی «او» و «آن» است و برای اشاره به جاندار و غیرجاندار و همچنین انسان به کار می‌رود. در این مورد هفت خطا رخ داده که چند نمونه در ادامه بررسی می‌شود. در این گونه خطاها، زبان‌آموزان در زبان مقصد، مانند زبان مادری، «او» و «آن» را به جای هم به کار می‌برند؛ یعنی زبان‌آموزان به تأثیر از زبان مادری گاهی ضمیر «او» را برای غیرجاندار و گاهی ضمیر «آن» را برای اشاره به جاندار استفاده کرده‌اند.

جدول ۸. خطای کاربرد ضمیر

*عید نوروز اولین روز بهار است ما باید او را مثل شادی بگیریم.													الف		
id	bahar	ə	ævælnæ	rüž	e	æmæ	bæpe	æv	ə	bæta	ilæ	šuyi	bəgætæ	mün	ب
عید	بهار		اولین	روز	است	ما	باید	آن	را	مانند	یک	شادی	بگیر	یم	ج
عید نوروز اولین روز بهار است، ما باید آن را جشن بگیریم.													د		

جدول ۹. خطای کاربرد ضمیر

*به خانه‌ی خاله رفتم و آن هم به من عیدی داد.										الف	
bæ	xalæ	kæ	šəyi	m	æv	æn	bæ	man	idi	do	ب
به	خاله	خانه	رفت	م	او	هم	به	من	عیدی	داد	ج
به خانه‌ی خاله رفتم و او هم به من عیدی داد.										د	

۴،۱،۶. عدم مطابقت شناسه‌ی فعل با فاعل (نهاد)

در زبان تالشی فعل‌های گذرا در زمان گذشته با فاعل از نظر شخص مطابقت ندارند و با مفعول مطابقت دارند. به عبارت دیگر، این زبان دارای حالت کنایی یا ارگتیو^۱ است. رضایتی (۱۳۸۴) این حالت نحوی را در زبان تالشی بررسی نموده است. در این زمینه ۱۱ مورد خطای عدم مطابقت فاعل با مفعول به تأثیر از زبان مادری رخ داده است که چند نمونه در زیر ارائه می‌شود.

در نمونه خطای موجود در جدول (۱۰)، در جمله‌ی تالشی یعنی جمله‌ی (ب)، پی‌بست ارگتیو «n» به فعل (donæ) نپیوسته، بلکه به «idi» چسبیده است؛ بنابراین فعل جمله‌ی تالشی بدون شناسه است. زبان‌آموز به تبعیت از زبان تالشی، شناسه را از جمله‌ی فارسی حذف کرده و فعل جمله را به شکل «می‌دهد» آورده است، در صورتی که «می‌دهند» درست است.

جدول ۱۰. عدم مطابقت شناسه‌ی فعل با فاعل (نهاد)

*کوچک‌ترها هم به بزرگ‌ترها عیدی می‌دهد.									الف
hərdan	ə	æn	bæ	yul	ün	idi	n	donæ	ب
بچه	ها	هم	به	بزرگ	ها	عیدی	ند	می‌ده	ج
کوچک‌ترها هم به بزرگ‌ترها عیدی می‌دهند.									د

جدول ۱۱. عدم مطابقت شناسه‌ی فعل با فاعل (نهاد)

*پدر بزرگ و مادر بزرگ به دیدن ما می‌آید.								الف	
yulæ	dædæ	bə	nænæ	bæ	čæmæ	vinde	n	umæ næ	ب
بزرگ	پدر	و	مادر	به	ما	دیدن	ند	می‌آید	ج
پدر بزرگ و مادر بزرگ به دیدن ما می‌آیند.								د	

1. ergative

جدول ۱۲. عدم مطابقت شناسه‌ی فعل با فاعل (نهاد)

* من نتوانست پایم را حرکت دهم.						الف
man	nə	znæ	əʃtan	lɔŋg	lovn e	ب
من	ن	نتوانست	پا	یم	حرکت دهم	ج
من نتوانستم پایم را حرکت دهم.						د

خطاهای بالا همراه با هشت نمونه‌ی دیگر که به دلیل اطاله‌ی کلام ذکر نشده‌اند، به تأثیر از حالت کنایی زبان تالشی، در نوشتن به زبان فارسی توسط دانش‌آموزان تالشی‌زبان صورت گرفته‌اند؛ یعنی آنها این ویژگی را به فارسی انتقال داده و فعل‌ها را در زبان فارسی با فاعل (نهاد) مطابقت نداده‌اند.

۵.۱.۶. کاربرد نادرست نشانه‌های جمع

در داده‌های به دست آمده از متن‌های نوشته شده توسط دانش‌آموزان تالشی‌زبان، زمینه‌ی کاربرد نشانه‌های جمع، تعداد ۱۶ خطا، به تأثیر از زبان مادری رخ داده بود؛ زیرا در تالشی ترکیب‌هایی مثل «خانه‌ی فامیل‌ها» به صورت «خانه‌های فامیل» گفته می‌شود و زبان‌آموز این قاعده را از تالشی به فارسی انتقال داده است. همچنین در زبان تالشی گاهی «خانه» به معنی «اتاق» به کار می‌رود و شاید زبان‌آموز در فارسی هم «خانه» را به این معنی در نظر بگیرد و آن را جمع ببندد؛ مثلاً در زبان تالشی معادل ترکیب اضافی «اتاق‌های پدربزرگ» در جمله‌ی «اتاق‌های پدربزرگ گرم بود» چنین است:

/yulæ dædæ kæün/

«اتاق‌های پدر بزرگ»

در این زمینه، چند نمونه‌ی زیر را در نظر بگیرید:

جدول ۱۳. کاربرد نادرست نشانه‌ی جمع

* همه به خانه‌های فامیل‌شان می‌روند.								الف
hæmæ	bæ	famil	ə	kæ	ün	ʃinæ	n	ب
همه	به	فامیل		خانه	ها	می‌رو	ند	ج
همه به خانه‌ی فامیل‌هایشان می‌روند.								د

جدول ۱۴. کاربرد نادرست نشانه‌ی جمع

* همه به خانه‌های همدیگر می‌روند.								الف
hæmæ	bæ	yæd	ə	kæ	ün	ʃinæ	n	ب
همه	به	یکدیگر		خانه	ها	می‌رو	ند	ج
همه به خانه‌ی همدیگر می‌روند.								د

جدول ۱۵. کاربرد نادرست نشانه‌ی جمع

* ما به <u>خونه‌های</u> همسایه می‌رویم.							الف
æmæ	bæ	hamsüæ	kæ	ün	šinæ	mü n	ب
ما	به	همسایه	خانه	ها	می‌رو	یم	ج
ما به خانه‌ی همسایه‌ها می‌رویم.							د

نمونه‌های ذکر شده در بالا نیز که ۳۳,۸۳٪ از خطاها را در بردارند، به سبب تداخل قواعد زبان اول در زبان دوم رخ داده است.

۲,۶. خطاهای درون‌زبانی

در این قسمت، تداخل گونه‌ی گفتاری زبان فارسی در گونه‌ی نوشتاری که شامل حروف اضافه و نشانه، کاربرد ضمایر و عدم مطابقت فاعل و فعل می‌باشد، بررسی می‌شود. لازم به توضیح است که خطاهای درون‌زبانی، تعداد ۳۹ خطا، یعنی ۲۹,۳۲٪ از کل خطاها را شامل می‌شوند.

۱,۲,۶. خطاهای به‌کارگیری گونه‌ی نادرست زبانی

در این گونه خطاها زبان‌آموز به دلیل ناآگاهی از محدودیت قواعد و عدم آشنایی با محدودیت‌های زبان گفتاری، حرف اضافه‌ی رایج در زبان گفتار را در زبان نوشتار به‌کار برده است. در ادامه نمونه‌هایی از این دست خطاها ارائه می‌شود.

۱,۱,۲,۶. جایگزینی حروف اضافه

زبان‌آموزان در دو نمونه خطای (۱۶) و (۱۷)، همراه با چهار مورد دیگر، به جای حرف اضافه‌ی «در»، از معادل آن در زبان گفتاری مقصد، یعنی «تو» /tu/ استفاده کرده‌اند.

نمونه خطای (۱۶): ما توی سفره‌یمن سبزه و چیزهای دیگر می‌گذاریم.
صورت بازسازی شده: ما در سفره‌یمن سبزه و چیزهای دیگر می‌گذاریم.

نمونه خطای (۱۷): تو عید نوروز مردم به خانه‌ی همدیگر می‌روند.

صورت بازسازی شده: در عید نوروز مردم به خانه‌ی همدیگر می‌روند.

همچنین در خطاهای زیر، زبان‌آموز به جای حرف اضافه‌ی «از» به تأثیر از زبان گفتار، از کسره‌ی اضافه

استفاده کرده است.

نمونه خطای (۱۸): بعد عید سیزده می‌آید.

صورت بازسازی شده: بعد از عید سیزده می‌آید.

میزان رخداد این گونه خطاها، چهار مورد، یعنی حدود ۳٪ بوده است.

۲.۱،۲،۶. حذف حرف اضافه

در این نوع از خطاها، حرف اضافه به تأثیر از گونه‌ی گفتاری زبان مقصد حذف شده است.

نمونه خطای (۱۹): وقتی که خانه‌ی کسی می‌روم نباید هر چیزی را بخورم.

صورت بازسازی شده: وقتی که به خانه‌ی کسی می‌روم نباید هر چیزی را بخورم.

نمونه خطای (۲۰): آشتی می‌کنند و بعد عید دیدنی می‌روند.

صورت بازسازی شده: آشتی می‌کنند و بعد به عید دیدنی می‌روند.

۳.۱،۲،۶. حرف نشانه

در زمینه‌ی حرف نشانه، خطاهای درون‌زبانی زیر مشاهده شده است؛ این گونه خطاها تحت تأثیر شکل

گفتاری زبان فارسی در گونه‌ی نوشتاری آن رخ داده است و زبان‌آموز به دلیل عدم آگاهی از محدودیت

ساختاری زبان گفتاری، حرف نشانه‌ی گفتاری را در زبان نوشتاری معیار به‌کار برده است.

نمونه خطای (۲۱): در و دیوار رو رنگ می‌کنیم.

صورت بازسازی شده: در و دیوار را رنگ می‌کنیم.

نمونه خطای (۲۲): ما عیدی هامونو از دایی و عموها می‌گیریم.

صورت بازسازی شده: ما عیدهایمان را از دایی و عموها می‌گیریم.

۴.۱،۲،۶. خطا در کاربرد ضمایر

در مورد خطاهای درون‌زبانی در حوزه‌ی ضمیر، فقط خطای زیر به دلیل تأثیر زبان گفتاری بر زبان نوشتاری

رخ داده است؛ یعنی زبان‌آموز به دلیل ناآگاهی، این دو گونه‌ی زبانی را از هم تفکیک نکرده و به همین علت

آنها را با هم درآمیخته و خطا پیش آمده است.

نمونه خطای (۲۳): ما عیدی‌هامونو از دایی‌ها و عموها می‌گیریم.
صورت بازسازی شده: ما عیدی‌هایمان را از دایی و عموها می‌گیریم.

۵.۱.۲.۶. خطاهای درون‌زبانی مطابقت شناسه‌ی فعل با فاعل (نهاد)

در زمینه‌ی خطاهای درون‌زبانی در مورد مطابقت شناسه‌ی فعل با فاعل (نهاد)، تعداد ۱۰ مورد خطا به دلیل تداخل گونه‌ی گفتاری زبان فارسی بر گونه‌ی نوشتاری آن رخ داده است؛ یعنی زبان‌آموز به دلیل عدم آگاهی از تفاوت دو گونه‌ی گفتاری و نوشتاری، این دو گونه را با هم درآمیخته و دچار خطا شده است.

نمونه خطای (۲۴): فامیل‌های ما به خانه ما آمدن.
صورت بازسازی شده: فامیل‌های ما به خانه‌ی ما آمدند.

نمونه خطای (۲۵): چیزهای زیادی در آن جا می‌ذارن.
صورت بازسازی شده: چیزهای زیادی در آن جا می‌گذارند.

۲.۲.۶. کاربرد افراطی حرف نشانه و اضافه

در زمینه‌ی کاربرد زاید حرف نشانه و اضافه، خطاهای زیر روی داده است. این خطاها به دلیل ناآگاهی زبان‌آموز از قواعد کاربرد حرف نشانه‌ی «را» و حروف اضافه‌ی «از»، «به»، «در»... در زبان فارسی و کاربرد افراطی به وقوع پیوسته است.

نمونه خطای (۲۶): ما در عید نوروز را به در و دیوار را رنگ می‌زنیم.
صورت بازسازی شده: ما در عید نوروز به در و دیوار رنگ می‌زنیم.

نمونه خطای (۲۷): من به سیزده بدر به گردنه‌ی حیران رفتم.
صورت بازسازی شده: من سیزده بدر به گردنه‌ی حیران رفتم.

تعداد خطاهای زبانی در زمینه‌ی حرف نشانه چهار مورد و تعداد کاربرد زاید حرف اضافه شش مورد از کل خطاهای زبانی است.

۳.۶. خطاهای آموزشی

در این قسمت، خطاهای ناشی از شیوه‌ها و منابع آموزشی (شامل کاربرد نادرست ضمائر، زمان و وجه فعل و عدم مطابقت فاعل و فعل) بررسی می‌شوند.

۱،۳،۶. خطای کاربرد ضمایر

دانش‌آموزان مورد پژوهش همگی زبان‌آموز هستند و زبان مادری‌شان فارسی نیست؛ علاوه بر این، به جز مدرسه، در کلاس دیگری برای آموزش مکالمه و دستور زبان فارسی شرکت نمی‌کنند؛ در نتیجه، این زبان‌آموزان، آموزش‌های لازم برای یادگیری زبان فارسی را نمی‌بینند. به این دلایل می‌توان عدم تمرین نگارش در سطوح پایین، کمبود وقت برای تمرین این مهارت به دلیل ازدحام دانش‌آموزان و عدم تناسب کتاب‌های موجود در مدارس برای آموزش فارسی به غیرفارسی‌زبان‌ها را نیز افزود. بنابراین، می‌توان انتظار داشت که ضمایر را اشتباه یا به جای هم به کار ببرند؛ به‌عنوان مثال، در نمونه خطای (۲۸) مشاهده می‌شود که زبان‌آموز هنوز یاد نگرفته است که نباید ضمیر «آنان» را به «عیدی» ارجاع دهد. به همین خاطر دچار خطا شده است. همچنین زبان‌آموز در مثال‌های دیگر هم به دلیل آموزش ناکافی یا مواد و طرح آموزشی دچار اشتباه نگارشی شده است.

نمونه خطای (۲۸): در عید نوروز ما عیدی می‌گیریم و آنان را جمع می‌کنیم.
صورت بازسازی شده: در عید نوروز ما عیدی می‌گیریم و آن را جمع می‌کنیم.

نمونه خطای (۲۹): من و پدر خود در عید نوروز به فقیرها کمک می‌کنیم.
صورت بازسازی شده: من و پدرم در عید نوروز به فقیرها کمک می‌کنیم.

نمونه خطای (۳۰): با پول من رفتم ترقه خریدم.
صورت بازسازی شده: با پول خودم رفتم ترقه خریدم

۲،۳،۶. عدم مطابقت شناسه‌ی فعل با فاعل (نهاد)

در این خطاها، که شامل ۳۲ مورد خطای زبانی می‌شود، شناسه‌ی فعل، با نهاد یا فاعل جمله مطابقت ندارد و دلیل آن نیز مواد و فنون آموزشی و روش‌های اعمال شده در کلاس است. به عبارت دیگر، مواد درسی و فنون آموزشی به گونه‌ای در اختیار زبان‌آموز قرار گرفته است که وی را دچار خطا کرده است.

نمونه خطای (۳۱): من و خواهرم لباس‌های تازه را پوشیدیم.
صورت بازسازی شده: من و خواهرم لباس‌های تازه را پوشیدیم.

نمونه خطای (۳۲): ما به خانه‌ی پدر بزرگ رفتیم.
صورت بازسازی شده: ما به خانه‌ی پدر بزرگ رفتیم.

۳,۳,۶. زمان و وجه فعل

خطاهای زیر در مورد زمان و وجه فعل در نوشته‌ی زبان‌آموزان رخ داده‌اند. این خطاها به دلیل ناآگاهی و عدم آموزش کافی در مقوله‌ی «وجه فعل» به وجود آمده‌اند و این ناآگاهی، زبان‌آموزان را به سوی خطا سوق داده و باعث شده که دچار خطا شوند.

نمونه خطای (۳۳): من اگر به مدرسه می‌روم عید را به خانم معلم تبریک می‌گویم.
صورت بازسازی شده: من اگر به مدرسه بروم عید را به خانم معلم تبریک می‌گویم.

نمونه خطای (۳۴): ما باید اول به خانه‌ی پدر بزرگ می‌رویم.
صورت بازسازی شده: ما باید اول به خانه‌ی پدر بزرگ برویم.

۴,۳,۶. ناهماهنگی زمان، وجه و شخص در جمله‌های مرکب

در این دسته از خطاها که در ادامه ارائه می‌شوند، زبان‌آموزان هنوز یاد نگرفته‌اند که در جملات مرکب فعل‌ها باید با هم از نظر زمان، وجه و شخص هماهنگی داشته باشند؛ بنابراین مرتکب خطا شده‌اند. ناآگاهی زبان‌آموزان به دلیل طرح درس و فنون آموزشی و روش‌های اعمال شده در کلاس است که باعث شده آنها در نگارش خود مرتکب خطا شوند.

نمونه خطای (۳۵): در عید ما سبزه می‌خریم و یا با گندم سبزه می‌کاشتیم.
صورت بازسازی شده: در عید ما سبزه می‌خریم و یا با گندم سبزه می‌کاریم.

نمونه خطای (۳۶): کباب می‌پزیم و می‌خوریم و بازی کردیم.
صورت بازسازی شده: کباب می‌پزیم و می‌خوریم و بازی می‌کنیم.

۴,۶. توصیف آماری خطاها

در جدول (۱۶) خطاهای زبان‌آموزان در حوزه‌ی مواد آموزشی و درصد هر یک از آنها مشخص شده است؛ همان‌طور که مشاهده می‌شود بیشترین بسامد متعلق به مطابقت فاعل با شخص فعل است و پس از آن، خطاهای مربوط به حروف اضافه در مرتبه‌ی بعدی قرار دارند. در این جدول، کل خطاهای زبان‌آموزان به صورت جداگانه ذکر شده است. با توجه به جدول می‌توان گفت که خطاهای آموزشی در اکثر مقوله‌های دستوری نسبت به موارد مشابه در حوزه‌های درون‌زبانی و بین‌زبانی بیشتر است و علاوه بر آن، دو مورد زمان و وجه فعل و همچنین فعل جمله‌های مرکب فقط در حوزه‌ی خطاهای آموزشی رخ داده است. از اطلاعات

موجود در این جدول چنین برمی‌آید که طرح درس‌ها و روش‌های تدریس در امر آموزش باید مورد توجه بیشتری واقع شوند.

جدول ۱۶. خطاهای دانش‌آموزان تالشی‌زبان به تفکیک نوع و فراوانی

درصد	بسامد	مقوله‌ی خطا	
۴,۵۱	۶	حرف اضافه	خطاهای بین‌زبانی
۴,۵۱	۶	حرف نشانه	
۵,۲۶	۷	ضمیرها	
۹,۰۲	۱۲	فاعل و شخص فعل	
۱۰,۵۲	۱۴	کاربرد نادرست نشانه‌های جمع	
۳۳,۸۳	۴۵	جمع	
۱۶,۵۴	۲۲	حرف اضافه	خطاهای درون‌زبانی
۴,۵۱	۶	حرف ربط و نشانه	
۰,۷۶	۱	ضمیرها	
۷,۵۱	۱۰	شخص فعل	
۲۹,۳۲	۳۹	جمع	
۳,۷۵	۵	ضمیرها	خطاهای آموزشی
۲۴,۰۶	۳۲	فاعل و شخص فعل	
۳,۷۵	۵	زمان و وجه فعل	
۵,۲۶	۷	ناهماهنگی فعل جمله‌های مرکب	
۳۶,۸۴	۴۹	جمع	
۱۰۰	۱۳۳	جمع کل	

با توجه به بررسی داده‌های جدول خطاها، ۱۳۳ مورد خطای نحوی در نوشته‌ی زبان‌آموزان مشاهده شد. از این تعداد، ۴۵ مورد خطا (۳۳,۸۳٪) به دلیل تأثیر زبان مادری رخ داده و تعداد ۳۹ مورد خطا (۲۹,۲۳٪) به دلیل تأثیر زبان مقصد اتفاق افتاده است که درصد کمتری را نسبت به دیگر موارد در برمی‌گیرد؛ همچنین تعداد ۴۹ مورد خطا (۳۶,۸۴٪) به علت تأثیر شیوه‌ها و روش‌های آموزشی و طرح درس رخ داده است که بیشترین درصد را شامل می‌شود. با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان گفت که خطاهای نحوی تالشی‌بان‌ها در اکثر حوزه‌ها و مقوله‌های زبانی و نحوی از جمله در حوزه‌ی حروف، ضمائر، شخص فعل، زمان و وجه فعل رخ داده است.

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند که خطاها از منابع گوناگون نشأت گرفته‌اند. در این میان بیشترین خطاها از منابع و شیوه‌های آموزشی ناشی می‌شوند و بعد از آن، خطاهای بین‌زبانی و در نهایت نیز خطاهای ناشی از زبان مقصد قرار دارند.

همچنین خطاهای نحوی تالشی‌زبان‌ها در اکثر مقوله‌های نحوی به وقوع پیوسته است که در این میان، بسامد خطاهای مطابقت شناسه‌ی فعل با فاعل و نهاد جمله بیشتر از دیگر مقوله‌ها است. در میان خطاهای بین‌زبانی، ۱۲ مورد خطای مرتبط با این مقوله مشاهده شد و در میان خطاهای درون‌زبانی نیز ۱۰ مورد خطای مطابقت شناسه‌ی فعل با فاعل و نهاد وجود داشت؛ علاوه بر این، تعداد ۳۲ مورد خطای مطابقت شناسه‌ی فعل با فاعل و نهاد در حوزه‌ی خطاهای آموزشی رخ داده است. در کل می‌توان گفت که تعداد ۵۴ مورد خطا در مقوله‌ی مطابقت شناسه‌ی فعل با فاعل و نهاد اتفاق افتاده است که ۴۰,۶٪ از کل خطاها را در برمی‌گیرد.

۷. نتیجه‌گیری

در این پژوهش با بررسی خطاهای نحوی دانش‌آموزان تالشی‌زبان، در پی آن بودیم که برای کاستن از مشکلات غیرفارسی‌زبانان تالشی‌زبان در زمینه‌ی یادگیری زبان فارسی، زمینه‌ها و دلایل تولید خطا کشف شود تا از نتایج حاصل شده، برای تسهیل یادگیری استفاده گردد. بنابراین، نگارندگان در پژوهش حاضر به دنبال یافتن پاسخی برای این سه پرسش بودند: خطاهای نحوی تالشی‌زبان‌ها، بیشتر در چه زمینه‌ای رخ می‌دهد؟ عمده‌ترین منبع این خطاها چیست؟ و در آموزش زبان فارسی به تالشی‌زبانان، چه مواردی باید مورد توجه باشند؟ در پاسخ به این پرسش‌ها، فرضیه‌های زیر مطرح گردید: خطاهای نحوی تالشی‌زبان‌ها از هر سه نوع خطاهای درون‌زبانی، بین‌زبانی و آموزشی است و از این میان، به علت تفاوت دو زبان فارسی و تالشی در مطابقت نهاد و فعل، خطای مطابقت فاعل و فعل، بیشتر از دیگر موارد رخ می‌دهد. در فرضیه‌ی دوم، تأثیر زبان مادری به‌عنوان عمده‌ترین دلیل ایجاد خطاها معرفی شد و در فرضیه‌ی سوم نیز این گونه مطرح گردید که روش‌های آموزشی و موارد تداخل زبان اول در زبان دوم، در زمینه‌ی مطابقت فاعل با فعل، باید بیشتر مورد توجه باشند تا از بروز خطاها جلوگیری شود.

پس از انجام پژوهش و تحلیل داده‌ها و براساس نتایج به دست آمده که نشان می‌دهد انواع خطاهای نحوی در متون نوشته شده توسط تالشی‌زبان‌ها رخ داده، ولی میزان «خطاهای آموزشی» نسبت به «خطاهای بین‌زبانی» و «درون‌زبانی» بیشتر بوده است، فرضیه‌ی اول مورد اثبات قرار می‌گیرد. همچنین، با توجه به نتایج به دست آمده، فرضیه‌ی دوم رد می‌شود؛ زیرا طبق یافته‌های پژوهش، عمده‌ترین دلیل ایجاد خطاها، آموزش ناقص و کیفیت منابع آموزشی است و «زبان مادری» به‌عنوان دومین دلیل ایجاد خطا می‌باشد. پس از این دو، خطاهای دارای منشأ درون‌زبانی قرار دارند. همچنین، با توجه به نتایج پژوهش حاضر، فرضیه‌ی سوم مورد تأیید قرار می‌گیرد و پاسخ پرسش سوم هم به این شکل داده می‌شود که در آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، باید تمام جوانب درون‌زبانی، بین‌زبانی و آموزشی مورد توجه باشد و

در مورد زبان‌آموزان تالشی‌زبان، مقوله‌ی مطابقت فاعل و فعل، به توجه و تأکید بیشتری نیاز دارد و دلیل نیاز به این توجه ویژه آن است که هم در زمینه‌ی خطاهای آموزشی و هم در زمینه‌ی خطاهای بین‌زبانی، مسأله‌ی مطابقت فاعل و فعل، باعث ایجاد خطاهای نسبتاً زیادی شده است.

در نتیجه، با توجه به یافته‌های پژوهش که در بخش توصیف آماری ارائه شده، برای بهتر شدن وضعیت آموزشی زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، ضروری است که مدرسان زبان فارسی، از مشکلات و موانع آموزش زبان آگاهی کامل داشته باشند تا بتوانند در جهت برطرف کردن موانع، اقدامات آموزشی لازم را انجام دهند. برای مثال، آشنایی مدرس آموزش زبان فارسی به تالشی‌زبان‌ها، با موانع و مشکلات آموزشی به این افراد به‌ویژه در زمینه‌ی مطابقت شناسه‌ی فعل با فاعل و نهاد جمله، و توجه بیشتر به این مورد، اجتناب‌ناپذیر است. همچنین، از نتایج و دستاوردهای این پژوهش می‌توان در راستای بهینه‌سازی و بهبود روش‌های تدریس و کتاب‌های آموزش زبان فارسی به تالشی‌زبانان بهره برد. در پایان، پیشنهاد می‌شود که برای کسب نتایج بهتر، ضمن افزایش جامعه‌ی آماری، پژوهش‌هایی مشابه در حوزه‌های دستوری یا واژگانی مختلف صورت پذیرد.

منابع:

- احمدیان، ا. (۱۳۸۳). بررسی خطاهای زبانی در نوشتار دانش‌آموزان گورد زبان گویش مهاباد در سطح متوسط زبان‌آموزی. رساله‌ی کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.
- اکبرپور، ج. (۱۳۸۱). بررسی خطاهای نوشتاری زبان‌آموزان مازندرانی زبان پایه چهارم و پنجم شهرستان بهشهر. رساله‌ی کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.
- اورانسکی، آی. م. (۱۳۷۸). *فقه اللغة ایرانی*. ترجمه‌ی کریم کشاورز. تهران: انتشارات پیام.
- درست‌کار، ر. (۱۳۸۷). بررسی خطاهای نحوی ترک‌زبانان مقطع دبیرستان در نگارش و کاربرد زبان فارسی. رساله‌ی کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.
- رضایتی، م. (۱۳۸۴). ارگیتو در گویش تالشی. *مجله‌ی زبان‌شناسی*، سال بیستم شماره اول، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- رضایتی، م. (۱۳۸۶). *زبان تالشی توصیف‌گویی مرکزی*. رشت: فرهنگ ایلیا.
- سناری گل‌باغی، م. (۱۳۸۰). تحلیل خطاهای واژگانی لک‌زبانان در یادگیری و کاربرد زبان فارسی. رساله‌ی کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.
- لدو، ر. (۱۳۶۷). *زبان‌شناسی در میان فرهنگ‌ها*. ترجمه‌ی علی درزی. تهران: انتشارات دانشگاهی.
- کاظمی، ف. (۱۳۸۴). بررسی خطاهای نحوی لک‌زبانان در یادگیری و کاربرد زبان فارسی. رساله‌ی کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.

- Corder, s. p.** (1975). Error Analysis, Interlanguage and Second Language Acquisition. *Language Teaching*, 8(4): 201-218.
- Fries, C. C.** (1945). *Teaching and Learning as a Foreign Language*. University of Michigan Press.
- Fisiak, J.** (Ed.). (1980). *Theoretical Issues in Contrastive Linguistics* (Vol. 12). John Benjamins Publishing.
- Keshavarz, M. H.** (1994). *Contrastive Analysis and Error Analysis*. Rahnama Publication.
- Yule, G.** (1994). *The Study of Language*. Cambridge University Press.